

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Rudolphi Goclenii Exercitationes et disputationes ethicae & politicae

Goclenius, Rudolph

Marpurgi Cattorum, 1601

Disputatio XIII.

[urn:nbn:de:bsz:31-109121](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109121)

fistere, mollis est & delicati, Aristoteles lib. & cap. supra dicto.

71. Atque hæc de summa tum perfectione tum imperfectione virtutis & vitii ex libro hoc septimo Aristotelis Ethicorum sint dicta: De voluptate verò, quæ in eodem attinguntur libro, cum in sequentibus plenius tractentur, peculiariis *αὐτῶν* de suo tempore habebitur disputatio.

DISPUTATIO XIII.

DE VERECUNDIA SEU PV-

dore, ex cap. 9. lib. 4.

SEQUUNTUR affectiones quædam animi, quæ à quibusdam etiam Semivirtutes vocantur: ut pudor, Nemesis, misericordia.

1. Pudor est *φύλαξις αἰδοῦς*, id est, metus quidam infamiæ.
2. Hic cum quadam corporis mutatione & vultus rubore oboritur.
3. Affectio igitur & quidem corporea est pudor, non habitus: Non igitur virtus.
4. Sed de pudore quæstio, laudène an vituperio dignus sit?
5. Respondetur primùm, laudabilis est pudor in ætate juvenili: Revocat enim eam à malis, & indicat ingenii nativam propensionem ad virtutem: Quare ingenuus dicitur.
6. Vituperandus verò in adulta & senili æ-

G tate:

tate: adulti enim & senes nihil agent propter
quod pudore eos suffundi sit necesse.

8. Hæc complexus sum his versiculis:
Est pudor in vitio, pudor est in honore vicissim.

Qui deceat, si vis ethicus esse, nota.

Virtutis quandoq; color, quandoq; nefandi est.

Ille decet juvenem, dedecet iste senem.

9. Deinde potius vituperio, quam laude
dignus est, quia vitiorum, non virtutis co-
mes est.

10. Bonum itaq; virum pudor non decet,
nec in eum cadit, sive præcedat actiones, sive
sequatur.

11. Nam vir bonus nihil turpe agit, siqui-
dem perfecto virtutis habitu præditus est.

12. Ex *ἰπρόθετος* tamen seu conditione pudor
præcedens spontaneum peccatum, cadit in
virum bonum: puta, si quid turpe admitteret,
pudore sine dubio officeretur.

13. Versatur pudor inter *δυσωπίαν*, id est, im-
modicum pudorem, cum quis velut obstupe-
factus in omni re verecundatur, & *ἀναιδέαν*,
id est, impudētiam: de qua intelligatur versus
Plut. Illum puto periisse, in quo periit pudor.

14. Si hæc mala est, sequitur certè, pudore
suffundi bonum: objiciat aliquis.

15. Consequentia non valet propter modò
dictam *ἰπρόθετος*: Si enim propter solam pec-
candi cupiditatem, nec *ἰσχύριαν*, id est, conti-
nentiæ

nentia virtus, nec ἐσχηματις, id est, continens vir bonus dicitur: multò minus pudor virtus dicitur: aut pudore confusus vir bonus: cùm in eo cupiditas in actum eruperit: & peccatum jam verè admissum sit.

16. Misericordia est affectio animi cõmendabilis, ex dolore alieni mali orta.

17. Nemesis seu Indignatio est affectio cõmendabilis, per quã dolemus ex alienis commodis, seu rebus secundis eorum, qui iis indigni sunt. (Poëtæ Nemesein Deam faciunt impiorum facinorum ultricem, & bonorũ compensatricem: Quæ aliàs nomine Ἀφρασία dicitur.)

18. Haic opponuntur Invidia & ἐπιχαιρεκακία.

19. Invidia seu invidentia est affectio prava, per quam nimium aliorũ rebus prosperis dolemus. Invidus alterius rebus tabescit opimis.

20. Ἐπιχαιρεκακία seu malevolentia est affectio prava, per quam non tantũ non dolemus, sed etiam lætamur alienis malis sine nostro emolumento. Hæc affectio est Cacodæmonis: unde ἐπιχαιρέκακος Schadenfro dicitur.

COROLLARIA.

1. Pudor si consideretur per se quatenus à natura nobis est datus, nec laudem, nec vituperationem meretur. At commendatur, si spectetur ut ortus ex desiderio honesti.

2. Pudor ad tertiam speciem qualitatis in doctrina Categoriarum refertur: quia est perturbatio animi.
3. Impudētes viri ab Homero *κυνώπιδες*, mulieres verò *κυνώπιδες* appellantur, à canino aspectu.
4. Impudentiæ adjuncta importunitas, *κυνομήδ* est à canis & muscæ ingenio.
5. Musca enim nihil importunius: cane nihil impudentius.
6. Cùm primi nostri parentes nudi essent, cur tamen non puduerit ipsos, quæstio est.
7. Respondetur id ex eo factum esse, quòd rerum bonarum & honestarum non debet pudere quenquam. Nam pudoris causa est res pudenda, id est, malum seu vitium & labes; At illo tempore nulla labes, nullum malum, nullius mali conscientia, aut species in primis nostris parentibus erat. Ergò non puduit eos naturalis constitutionis istius.

DISPUTATIO XV.
DE VOLUPTATE.

FORMA seu natura, per quam sunt & dicuntur *ἀναθήσεις* laudabiles & vituperabiles, explicata: sequitur subjecta materies earum ut & habituum, voluptas & dolor.

1. *Ἠδοναὶ* & *λύπαι* sunt *ψυχικά*, id est, animi, vel *σωματικά*, id est, corporæ, quibus homi-